

ט' טבת, תשע"ה
31 דצמבר, 2014
80479714

לכבוד
**המנהלים והפסיכולוגים האחראים על תהליך ההתמחות בפסיכולוגיה חינוכית
בשפחים המוכרים להתמחות**

שלום רב,

משולחנה של הועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית – דצמבר 2014

בשנים האחרונות עדה הועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית לתהליכים ותמורות אשר בוחנים ומעצבים את הווייתם והגדרתה של הפסיכולוגיה בארץ בכלל והפסיכולוגיה החינוכית בפרט. תהליכים אלו מתרחשים כתוצאה מתמורות ושינויים שחלו בפסיכולוגיה ובתפיסת שפ"י לגבי אופייה של הפסיכולוגיה החינוכית. ההכרה ההולכת ומתגבשת היא, שיש להכליל את התמורות החלות בשדה כחלק מתהליך ההתמחות הנקבע ומונהג ע"י משרד הבריאות. זוהי הזדמנות לבחון מחדש את ייחודיותו של הפסיכולוג החינוכי, זהותו המקצועית, מקומו בעבודה מול המערכות השונות, ריבוי הקווחות, וההכשרה המתאימה לו כנגזרת מכל אלו.

בשדה הפסיכולוגיה בכלל התחוללו התהליכים הבאים:

- ✓ **שינוי חוק הפסיכולוגים (סעיף 9ב לחוק) - כל פסיכולוג מומחה רשאי לעסוק בפסיכותרפיה, ובתנאי שהטיפול ניתן לפי הכשרתו ולפי תחום המומחיות שלו.** השינוי בסעיף החוק קיבל מענה הן באקדמיה, הן בהכשרה והן בשינוי ההנחיות של משרד הבריאות. שינוי זה מחייב חשיבה בתחום ההכשרה המתאימה בפסיכותרפיה במהלך ההתמחות בפסיכולוגיה חינוכית, תוך התייחסות לעשייה הטיפולית במרחב החינוכי על גווניה השונים.
- ✓ **הרחבת העיסוק של הפסיכולוג בנושא ההערכות הפסיכולוגיות** – הורחבה סמכות כל הפסיכולוגים המומחים לערוך אבחונים בתחומים מגוונים כדוגמת אבחון הפרעות קשב וריכוז, זאת במידה שעברו הכשרה מקצועית כנדרש בתחומים אלה. הרחבה זו מחייבת אותנו לחשוף את המתמחה למגוון רחב של כלים אבחוניים וטיפוליים, ולאפשר לו להתמחות בתחום הדיאגנוסטיקה הן דרך למידה ורכישת ידע נוסף, והן דרך התנסות מלווה בהדרכה. במקביל, הפסיכולוגיה החינוכית נדרשת לחדד את ייחודיות הפסיכולוג החינוכי בהערכות הנערכות על-ידו - לעומת התמחויות אחרות בפסיכולוגיה המבצעות הערכות דומות.
- ✓ **משרד הבריאות החל להוביל מגמה של האחדת הדרישות וההנחיות של ההתמחות בכל המגמות בפסיכולוגיה** – בשנים האחרונות מתקיים תהליך בהובלת מנהלת תקנות ההתמחות ובשיתוף כל יושבי ראש הועדות המקצועיות בתחומי ההתמחות המוכרים, במטרה ליצור נהלים והנחיות אחודים לגבי אופי ההתמחות, בחינות הסיום, הכרה במוסדות ועוד.

בד בבד התרחשו השינויים הבאים בהנהגת אגף פסיכולוגיה בשפ"י:

1. **גיבוש מדיניות ופרסום חוזר מנכ"ל** (מתווה השירות הפסיכולוגי חינוכי, 2010). בחוזר זה ניתן ביטוי למדיניות אגף פסיכולוגיה הרואה חשיבות במתן שירותים על רצף גילאים ואוכלוסיות ובהיכרות מעמיקה עם המאפיינים הפסיכולוגיים, החינוכיים, הקהילתיים, החברתיים והתרבותיים של האוכלוסייה אותה הם משרתים. **מגמת זו דורשת מהפסיכולוג החינוכי להעמיק ולהרחיב את תחומי ההכשרה בתחומי עיסוק שונים ומגוונים.**
2. **המשגה מחודשת בתפיסת העבודה של שפ"י** לגבי עבודת הפסיכולוג כדוגמת אופי עבודתו לקראת ועדות השמה וועדות שילוב, מקומם והיקפם של הערכות ואבחונים בעבודת הפסיכולוג ועוד, מהווים הזדמנות לבחון מחדש את הנחיות הועדה המקצועית לגבי דרישות ההתמחות.
3. **הקצאת 100 תקנים חדשים לפסיכולוגים חינוכיים מדי שנה.**

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

4. גוברת המודעות של המסגרות החינוכיות והקהילה למגוון השירותים הפסיכולוגים המוצעים ובעקבותיו גוברים הביקוש והצריכה לשירותים השונים.
5. בנוסף, החלה התעוררות בשדה הפסיכולוגיה בכלל שהביאה להקמת ועד מתמחים המגלה מעורבות ואחריות רבה לגבי המתרחש בנושא ההתמחות והעבודה בשדה, ובמקביל דואג למימוש זכויותיהם כמתמחים.

שינויים אלו מחייבים בחינה וחשיבה מחדשת על תהליך ההתמחות. זו הזדמנות לבחון מחדש את ההנחיות לגבי דרישות ההתמחות ולבנות תהליך התמחות יעיל ואינטגרטיבי, המאפשר לכל מתמחה לסיים את תהליך ההתמחות בזמן קצוב כשבאמתחתו תשתית מבוססת לעיסוק רחב ומגוון כפסיכולוג חינוכי הנותן מענה ראוי לצורכי השטח.

על מנת לגבש תפיסה עדכנית ברוח הזמן של הפסיכולוגיה החינוכית וכדי לתרגם זאת הלכה למעשה חברו כל הגופים הפנים ארגוניים של הפסיכולוגיה החינוכית לעשייה משותפת. השתתפו בתהליך העבודה: הפסיכולוגית הראשית של שפ"י, סגניתה, מנהלת המדרשה ללימודים מתקדמים בפסיכולוגיה חינוכית, נציגת מנהלי השפ"חים, נציגת הפסיכולוגים המחוזיים, נציגות פורום הכשרה, נציגי ועד המתמחים וכאמור, נציגות הועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית.

אנו מודים לגב' ימימה גולדברג, מנהלת תקנות ההתמחות במשרד הבריאות, ולגב' איריס פרחי-איתני, מרכזת בכירה במועצת הפסיכולוגים, שסייעו לנו להגיע לישורת האחרונה.

להלן השינויים:

1. אבחון והתערבות במערכת החינוכית מטלות ההתמחות:

10 מקרים שיקללו גם אבחון והערכת מערכת חינוכית וגם התערבות מערכתית.

10 המקרים הנדרשים לצורך ההתמחות חייבים לכלול אבחון מקיף של מערכת ובהמשך- בניית תוכנית התערבות במערכת והיישום שלה.

במניין 10 המקרים אין לכלול התערבויות חד-פעמיות קצרות כגון הרצאה בחדר המורים, הרצאה להורים וכו'. ניתן להוסיף אותן בפרוט העשייה בדו"ח ההתמחות.

100 שעות הדרכה בתחום העבודה המערכתית כאשר לפחות מחצית מהן יהיו בהדרכה פרטנית.

ניתן לכלול בהדרכה, הדרכה קבוצתית במסגרת של עד 4 משתתפים. (שעה וחצי של הדרכה קבוצתית יחשבו למודרך כשעה אחת).

2. אבחון והערכה ברמת הפרט מטלות ההתמחות:

50 מקרים לפחות של הערכה פסיכולוגית פרטנית, מתוכם:

25 מקרים לפחות של הערכה פסיכולוגית הכוללת שימוש בכלים פורמאליים, מתוכם 10 אבחונים פסיכודידקטיים, רב תחומיים של לקויות למידה שיקללו שימוש בכלים ספציפיים לתחום זה. ארבעה מקרים לפחות מתוך ה-25 יהיו הערכות של הפרעות קשב (ניתן שהערכת הפרעות הקשב תתבצע כחלק מאבחון פסיכודידקטי. במקרה כזה יימנה האבחון המורחב כאבחון אחד).

ניתן לכלול במניין כל ההערכות הפסיכולוגיות עד 25 מקרים של הערכה פסיכולוגית פרטנית (בסוגיות כגון: מוכנות לבית ספר, צרכים מיוחדים, משברי חיים, סיכון וכו'). שאינה כוללת שימוש באבחונים פורמאליים עדכניים.

60 שעות הדרכה בתחום האבחון וההערכה אשר לפחות חצי מהן יהיו בהדרכה פרטנית.

ניתן לכלול בהדרכה, הדרכה קבוצתית במסגרת של עד 4 משתתפים. (שעה וחצי של הדרכה קבוצתית יחשבו למודרך כשעה אחת).

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

3. תחום הטיפול/פסיכותרפיה בתוכנית ההתמחות בפסיכולוגיה חינוכית

מטלות ההתמחות:

30 מקרים לפחות של טיפול בילדים, בני נוער ומשפחותיהם באמצעות התערבות פסיכולוגית, הכוללים:
א. שלושה מקרים ארוכי טווח - כל מקרה יכלול לפחות 20 פגישות טיפוליות ישירות עם הילד המטופל ו/או הוריו/משפחתו.

מפגשי הדרכה ויעוץ לצוותים חינוכיים לא ייכללו במניין 20 הפגישות הטיפוליות, אלא יתווספו להן.

ב. שאר המקרים יכולים להיות קצרי טווח - כל מקרה יכלול לפחות 5 פגישות טיפוליות.

המקרים קצרי הטווח יכולים להיות מהסוגים הבאים:

1. טיפול פרטני ישיר בילד ו/או הוריו (לפחות 9 מקרים).
2. טיפול משולב - טיפול בילד ובמשפחתו, כאשר הפסיכולוג מקיים חלק מפגישות הטיפול בשיתוף הצוות החינוכי-טיפולי (לא יותר מ-9 מקרים).
3. טיפול בילד, באמצעות קונסולטציה לצוות החינוכי-טיפולי (לא יותר מ-9 מקרים).

100 שעות הדרכה בתחום הטיפול אשר לפחות מחצית מהן יהיו בהדרכה פרטנית.
ניתן לכלול בהדרכה, הדרכה קבוצתית במסגרת של עד 4 משתתפים. (שעה וחצי של הדרכה קבוצתית יחשבו למודרך כשעה אחת).

4. אתיקה מקצועית

מודעות לנושא האתיקה המקצועית ודיון בסוגיות אתיות נדרשים להשתלב בכל אחד מתחומי ההתמחות הן בהכשרה והן בהדרכה.

5. שינויים בהסמכה להדרכה

עודכנו שינויים בהסמכה להדרכה ופורסמו באתר משרד הבריאות.

6. תחולת עדכון דרישות ההתמחות:

בקשה לסיום ההתמחות בפסיכולוגיה חינוכית תוגש לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית במשרד הבריאות עד 31.12.15 באחת משתי המתכונות, על פי בחירתו של המתמחה:

א. במתכונת הקודמת ששימשה להגשת הדרישות עד נובמבר 2014.

ב. במתכונת העדכנית שפורסמה באתר משרד הבריאות בנובמבר 2014.

יצוין שאופן הגשת דרישות ההתמחות כולל את פירוט המקרים בכל אחד מתחומי ההתמחות ואת הטפסים הנלווים לכך (תיאורי מקרה וטבלאות מסכמות).

אין לערבב בין שתי המתכונות.

החל מ-1.1.2016 תתקבל רק המתכונת העדכנית של דרישות ההתמחות (כולל פורמט ההגשה).

כל השינויים מופיעים באתר משרד הבריאות בלינק המצ"ב:

<http://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/default.aspx>

בברכה,

הועדה המקצועית
לפסיכולוגיה חינוכית

העתק: גבי ימימה גולדברג - מנהלת תקנות ההתמחות

גבי חוה פרידמן, פסיכולוגית ראשית, שפ"י - משרד החינוך

גבי איריס פרחי-איתני - מרכזת בכירה, מועצת הפסיכולוגים, משרד הבריאות